

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

4 An consulens homicidium, vel furtum vel furem, aut homicidam socians,
aut alio modo adiuuans, dubitas tamen, an alius absque tuo consilio, vel
adiutorio furtum, homicidiumve praestaret, teneatis de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

PUNCTUM IV.

An consules homicidium, vel furtum, vel furem aut homicidam socians, aut alio modo adiuvans, dubitans tamen an alius absque tuo consilio, vel adiutorio furtum, homicidiumve praestaret, tenentis de damno secuto.

- 1 Affirmativam partem defendit Thomas Sanchez.
- 2 Oppositum alij Doctores non contemendi docent.
- 3 Conciliantur opiniones.
- 4 Depositarus, vel commodatarius, si dubitat, an sua culpa perierit res deposita, vel commodata, non tenetur ad restitutionem, At in foro externo condemnabitur, dum non purgat praesumptam negligentiam.

Thomas Sanchez lib. 2. de matr. n. 17. disp. 4. 1. affirmat te teneri primo, quia in dubio nemo praesumitur delictum admittens, ex lib. merito ff. pro socio. & tradit Felino, cap. 1. de offic. deleg. n. 13. vers. curiam autem, & cap. sicte dignum, de homicid. n. 1. cancl. 3. Decius in reg. consilij 47. n. 9. ff. de reg. iur. Non ergo homicida ille, vel fur praesumitur debet admittens delictum, nisi tuum consilium, vel adiutorium taceat. Secundo in hoc dubio possessio est contra te, non pro te. Constat enim de tua actione iniusta, quae apta est damnum causare, constat idem de damno causato. Ergo tibi incumbit onus probandi non causasse. Ergo dum non probas, necessario iudicandus es causasse, vt docet Bald. in lib. data opera. num. 52. C. qui accusari non possunt. Arianus id. cap. ad audientiam, num. 10. de homicid. Angel. lib. 1. in princ. vers. ultimo est videre. ff. de eo per quem factum erit.

Alij Doctores oppositum docent. Affirmant namque in casu dubij te non teneri. Quia in dubijs (praecipue in materia iustitiae) melior est conditio possidentis, lib. si ob turpem causam, ff. de condit. ob turpem causam. Syluest. restitutio. 3. qu. 6. dicto 2. inio. loan. Med. C. de restit. q. 7. ante vers. ff. autem consil. Pect. de Nauar. lib. 3. de rest. c. 4. dub. 4. n. 48. vers. tertio colligo. Henr. lib. 14. de irreg. c. 3. n. 4. Villalobos tom. 1. sum. tract. 1. diff. 20. n. 9. Sayrus in clausi regia lib. 10. tract. 2. c. 8. numer. 1. sine. Reb. de obligat. iust. r. lib. 2. q. 14. sect. 2. n. 5. q. 7. & Tabiena verbo restitutio. q. 23. n. 24. vbi solum consulentem obligat restituere, quando credit consilium fuisse efficax. Eman. Saa verb. rest. n. 25. alias 36.

Existimo in hac re non posse Doctores desistere, affirmo namque in casu dubij (quod verè dubium sit) an ex tua actione damnum libsecutum fuerit, te nullo modo teneri satisfactore. Non enim aequum est te obligare satisfactionem certam exhibere, cum certum non sit damnum dedisse. Verum ex eo solum, quod consulueris, vel allociaueris furem, vel homicidam, tibi moraliter constare debet causam esse damni facti, quia communiter sic consulentes, vel allociantes cooperatores sunt, vt bene dixit Carbon. tract. de restit. q. 66. vers. quartum dictum, & ita in consulente transferitur onus probandi suo consilio damnum non fecisse, quia dum constat de malo consilio, praesumitur ius causam fuisse, vt ex Felino, & Decio in cap. 1. de offic. deleg. & Baldo, & alius in lib. data opera ff. qui accusari non possunt, docet Malcard. de probat. tom. 1. concl. 419. n. 9. Thomas Sanchez lib. 1. in Decal. c. 10. n. 44. circa medium. Quare, vt dubius esse possis de damno dato, rationes debes habere efficaces, quales sunt, si delictum admittens esset inimicus capitalis, vel necem antea minatus fuerit, vel praeparauerat omnia necessaria ad homicidium: in his enim casibus te non esse obligatum, affirmat Thomas Sanchez lib. 2. de matr. disp. 4. n. 17. & lib. 1. in Decal. c. 10. n. 44. in fine. Ioan. Sanchez disp. 4. n. 14. conuenit Salas, ceteri consensu, 1. 2. r. 8. disp. vnica, sect. 23. n. 24. sine. Quod verò addit Henric. lib. 14. de irreg. cap. 16. n. 3. & Sayrus de censuris, n. 17. c. 3. n. 2. iustitiae, si homicida huic consulenti alserat se neque ad actus substantiam, neque ad accelerationem motum fuisse eius consilio, nullo modo probat Thom. Sanchez. llo c. 10. n. 44. nisi homicida sit in fide dignus, aut tales aliae coniecturae concurrant, vt prudens arbitretur fidem illi habendam esse, & placet mihi. Haec de consulente. De allociante verò cum immediatis delicto concurrat, raro, vel nunquam dubius esse poterit de damno facto non concurrisse saltem praebendo animum principali operanti.

Depositarus item, vel commodatarius, si dubius sit, an sua culpa depositum, vel commodatum perierit, non tenetur ad restitutionem. Quia non est praesumendus delictum commississe, nisi probetur. Ita Thomas Sanchez disp. 41. n. 18. Salas num. 243. Villalobos r. 1. tract. 1. diff. 20. n. 10. Ioan. Sanchez disp. 43. n. 11. In foro tamen exteriori, si res depositarij appareant incoelumes, praesumitur in dolo, ex textu in cap. 2. de deposito: & ibi Abbas n. 2. & sic depositario incumbit onus probandi casu petiisse, vel non posse simul seruasse res suas, & depositas ob imminens incendium, maluisseque res suas incoelumas tueri, quam

PUNCTUM V.

Dubius an sis legitimus, naturalis, vel spurius, quis debeas reputari, & quis te alere teneatur.

- 1 In casu dubio de legitimitate communis sententia docet te reputandum legitimum.
- 2 Alij oppositum docent.
- 3 Conciliantur opiniones.
- 4 Praetendens ordines, aut beneficium, reputandus est legitimus, dum de contrario non fuerit infamatus.
- 5 Satisfit argum. n. 1. & 2. adducto.
- 6 Cuius reputandus sit filius vidua quae intra nouem menses à contracto matrimonio peperit, an primi, an secundi mariti.
- 7 Reputandus est filius illius, qui actualiter in possessione matrimonij est.
- 8 Ille est filius legitimus, qui nascitur ex uxore in domo mariti cohabitantibus simul.
- 9 Ex tractatu parentum sumitur sufficiens signum ad reputandum filium legitimum.
- 10 Qua ratione nominario constituit sufficiens signum reputandi filium legitimum.
- 11 Fama alius coniecturae fulcra est signum legitimisationis.
- 12 Institutio illius tanquam filij facta à patre significat esse eius filium.
- 13 Si vna coniectura non praebeat sufficientem probationem, aliae adiunctae probari possunt.
- 14 Proponitur dubium, quis alere teneatur filium illegitimum de quo dubitatur, quis sit eius parens determinand.
- 15 Quilibet parens tenetur filium alere.

Prima sententia, & communis inter Theologos asserit in casu dubio de legitimitate reputandum esse legitimum, & in dubio, an sit spurius, vel naturalis, reputandum naturalem, ita tradunt Gregorius Lopez lib. 1. tit. 14. part. 2. Valq. disp. 66. cap. 8. Salas tract. 8. disp. vnica, sect. 24. n. 245. Sayrus in clausi regia, cap. 13. n. 19. Villalobos tom. 1. sum. tract. 1. diff. 20. in fine. Azot. 1. lib. 2. cap. 19. q. 7. Tellus Fernand. lib. 1. Tituli. n. 3. Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. cene. 2. casu 194. num. 32. Mantica de coniect. vlt. volum. l. 6. c. 11. n. 33. Mouentur, quia nemo damnandus est, & puniendus ob culpam dubiam: poena enim certa peccato certo adhiberi debet. Si autem ille filius excluderetur ab hereditate tanquam verè illegitimus, ipse, & eius parentes punirentur, quin eorum culpa esset probata. Ergo. Item quia in dubio praesumi debet, quod honestius est, vt declarat Bald. in l. filium, n. 11. ff. de iis, qui sui sunt, vel alieni iur. & ex l. miles, §. de fundo, ff. de adu.

Secunda sententia docet in casu dubio de illegitimitate reputandum esse illegitimum, ita Alcia. de praesump. reg. 2. praesump. 5. n. 8. pag. 158. in paruis. Matienzo lib. 6. tit. 8. lib. 5. noua compil. gloss. 3. n. 6. Menchaca contr. illustr. c. 8. §. n. 14. & 15. Malcard. de probat. verb. illegitimus, concl. 782. & tom. 1. concl. 1090. Probant, quia non praesumitur matrimonium nisi probetur, est enim quid factum, & factum non praesumitur, nisi probetur. cap. cum Ioannes, §. verum, de fide instrum. & late probat Malc. concl. 732. 1. x. de probat. Cum ergo esse non possit legitimus, nisi matrimonio stante, efficitur non praesumpto matrimonio, nec legitimum praesumendum.

Existimo facili negotio supradictas sententias in concordiam redigi posse, prout illas rededit Azueedo lib. 5. noua recopil. tit. 8. lib. 9. à n. 14. vt scilicet prima opinio procedat casu quo filius sit reus, & possessor, & non possideat contra iuris praesumptionem: tunc enim actori incumbit onus probandi, & dum non probat contrarium pro possidente standum est. Secunda verò opinio procedat, si filius actor sit, & contendat hereditatem habere: debet enim tunc legitimitatem probare, quia est fundamentum suae intentionis. Aliàs iniquum esset alios à possessione, vel iure certo, quod habent, expellere. Non enim ius incertum, & dubium aliorum certum vincere debet. Et idem est si existit in possessione, & tamen ius possessioni resistit: quia tunc possessio non suffragatur, vt in cap. ad decimas, de restit. spoliat. in 6. vbi Canonici spoliat à decimis parochiae S. Nicolai non restituntur, nisi euidenter docuerint, quòd earum possessionem legitime asscqui fuissent, quia eas occupasse iniuste vero similiter praesumuntur, cum ptoueniant ex praedictis intra alienam parochiam constitutis, sique manifestum (nisi aliud ostendatur) eas de iure communi ad Ecclesiam pertinere. Hinc fit, si filius naturalis est à patre institutus, ascendentibus praeteritis, & statim in possessionem bonorum missus, si aius petat ab eo hereditatem, sufficit, si probet esse aium legitimum, & reo incumbet probatio filiationis natura-